

מבט לכנסת

נפש פצועה

מעל 80 ימים מאז הבוקר הנורא של "השבת השחורה של שמחת תורה" • המראות לא מרפים והמועקה לא משחררת • שום דבר לא דומה לחיים שהיו לפני • גם העובדה שבעולם רוצים הוכחה ותיעוד של הנשים שנאנסו כדי להוכיח שהדבר אכן קרה, היא חרפה נוראית

ודחוסה, עקב עומס הפניות. זאת למרות שחוק הבריאות הממלכתי קובע שמדובר בשירות שאמור להינתן חינם בסל הבריאות.

זה לא אמור להיות כך

בדיוק כפי שהמדינה אחראית לתת טיפול רפואי לכל פצוע או פצועה מהמלחמה, היא גם אמורה לדאוג למענה לכל מי שנפגע בנפשו כתוצאה ממנה. נראה שבסדר העדיפויות המעוות של הממשלה השירות הזה ממשיך להידחק לשוליים. זה עצוב, אבל לצערנו, זו מציאות עגומה שממשיכה להישאר בחצר האחורית של מדינת ישראל. מה שברור, שכל יום שעובר הוא קריטי - ההשלכות מסוכנות והרסניות, לא רק לאיכות החיים של הפרט, אלא גם לחברה הישראלית ככלל, וככל שעובר הזמן, המצוקות רק הופכות למורכבות וקשות יותר לטיפול. אנחנו הולכים ומתרחקים מהיעד: "שיקום אוכלוסייה פגועה בנפש".

בקטנה

רבים מאיתנו, המבוגרים שבינינו, אלה שחוו על גופם ועל נפשם את צלקות המלחמות, אלה שנושאים עימם את הטראומה והפוסט-טראומה זה שנים, יכולים להעיד שתגובות ראשוניות לאחר אירוע טראומטי, עלולות לגרום לקשיים בשינה, באכילה, באי-שקט נפשי ועוד. אנשים שחוו טראומה שואלים עצמם: "מה קורה לי?" "מה לא בסדר איתי?" - הם אינם מודעים ואינם יכולים להצביע על מה בדיוק לא בסדר איתם. מה שברור הוא, שאותם אנשים חייבים להיפגש עם איש מקצוע שיאמר ויסביר להם שזוהי תגובה נורמלית למצב לא נורמלי שחוו. שורדי הטבח הנורא של ה-7 באוקטובר עברו חוויה בלתי נתפסת בעליל - הם זקוקים וחייבים לקבל טיפול.

משך שנים החלישה הממשלה את מערך בריאות הנפש, כעת נחשפות ההשלכות ההרסניות על כלל הציבור הישראלי שנותר ללא טיפול פסיכולוגי יעיל. המלחמה שנכפתה עלינו, פוגשת מערכת על סף קריסה, ולמרות שהמערכת החלה בפעילות נמרצת לתיקון המצב, היא איננה מצליחה לעמוד בעומסים הכבדים. נפח הפניות הכפיל את עצמו, והדבר הפך כבר לצונאמי אנושי.

בזמן מלחמה ובשעת משבר, כולנו מפגינים סולידריות שמעידה על אופייה הייחודי וגדולתה של החברה הישראלית, אבל הסיפור הזה הוא שונה. חייבים לשים את הדגש על הדבר הבלתי נתפס שחוו אנשים בישראל לאחר הטבח הנורא - גם אם הם לא נפגעו באופן ישיר - אל לממשלה ולעומד בראשה לזנוח אותם ולהשאירם מאחור - הם זועקים לעזרה! הם לא רוצים להרגיש מופקרים פעם נוספת - חייבים שיהיה מי שידאג לטפל בהם וב"נפשם הפצועה".

בשבועות האחרונים החלו להתפרסם נתונים ראשוניים שמאששים את ההערכות והתחושות על ההיקפים הבלתי נתפסים של הפרעות ומצוקות נפשיות מאז תחילת המלחמה. לפי אוניברסיטת חיפה, כ-60% מאזרחי המדינה שאינם נמצאים במעגל נפגעי המלחמה, פיתחו הפרעת דחק אקוטית חריפה. לפי המרכז לחקר האובדנות והכאב הנפשי, שיעור ה-PTSD (הפרעת דחק פוסט-טראומטית) הוכפל מאז הטבח ושיעורי החרדה עלו מ-31% ל-44%. מחקר נוסף מצביע על כך ששני שלישים באוכלוסייה סובלים בימים אלו מרמות בינוניות עד גבוהות של דיכאון.

התמונות המחרידות

ב-7 באוקטובר נחשפנו לתמונות מחרידות של אונס ורצח נשים, לתמונות של אישה במכנסיים מוכתמים בדם, בגופות של נשים עירומות, מה שמוכיח על אלימות מגדרית בלתי נתפסת. העובדה שבעולם רוצים הוכחה ותיעוד של נשים שנאנסו כדי להוכיח שהדבר אכן קרה, היא חרפה נוראה שלא נראתה כזו במצבים אחרים בעולם. ישראל מקבלת יחס שונה, ההכחשה שאלימות מינית כזו קרתה, משפיעה על לגיטימיות המתקפה של חמאס על ישראל. אלימות מינית אסורה בחוק הבינלאומי, ולמרות שהיו מקרים רבים שתועדו ודווחו כדי שייבנו בעולם שאלה לא היו מקרים חד-פעמיים - הטלת הספק עדיין קיימת - וזה רק מגביר את המועקה.

בימים אלה, כאשר ישנן עדיין צעירות ונשים חטופות בשבי, עלינו להפעיל לחץ על העולם כדי שייצע במאמצי החזרתן והחזרת כל החטופים, שנמצאים שם תחת איום והתעללות רציפה; מבלי להפר את פרטיות הנפגעות והנפגעים, יש לוודא שקיים אצלנו המערך הנאות שיוכל לקלוט אותם כאשר ישו, כזה שיוכל לתמוך בהם מהרגע הראשון ועד וככל שיצטרך.

ומי יטפל באוכלוסייה שנפגעה?

בימים הראשונים לאחר פרוץ המלחמה, כמחצית מהפסיכולוגים הציבוריים התנדבו כדי לתת מענה לנפגעים. במשך ימים ארוכים הם עבדו ללא תשלום במלונות המפונים כדי לתת סיוע ראשוני לכל מי שזקוק לעזרה. רבים מהם עשו זאת על חשבון הקליניקות הפרטיות שלהם והפסידו אלפי שקלים. תחושת השליחות הכריעה את תחושת העלבון אל מול מערכת שממשיכה לנצל אותם. מעל 80 ימים חלפו מאז, ועדיין אין מענה נפשי זמין ונגיש. מערכת בריאות הנפש הורעבה והזנחה הרבה לפני שהחלה המלחמה, נמצאת במצב של קריסה מתקדמת.

במציאות הקיימת טיפול נפשי זמין ונגיש הוא פריבילגיה שמיועדת רק למי שיכול לשלם מאות שקלים בכל שבוע, וגם לו צפויה מלאכת חיפוש קשה, משום שלמרבית הפסיכולוגים הפרטיים קיימת רשימת המתנה ארוכה